

S O K F É L E .

21. Szám. Béts. Martius 12-dikén.

1833

Emlékeztető Jegyzetek.

M a r t i u s .

9 Mart. — 1814. Gourgand megkerüli egy válogatott sereggel a' motsárokot reáut az Oroszokra, 's könnyebbíti így Ney előnyomulását. A' Frantziák egész Laonig haladnak. De a' Svédek előserege is egyesül Blücherrel, ki most Bülow, York, Kleist, Sacken, Langeron, Winzingerode osztályival bátran szembe szállhat Napoleonnal. Mind a' két fél új ütközetre készül.

10 Mart. — 1803. A' frantzia Képviselek elhatározzák, hogy minden pénzre az első Consul (Napol.) képe veretessék. — 1814. Még N. B. tervével foglalatokodik megleti Blücher éjjel Laon mellett Marmont hadát, széljelveri 's megfosztja ágyúinak, 's butyorának nagyobb részétől. A' megverték Corbenayig meg sem állnak. N. B. reményei dugába dültek. Az eldöntő ütközet helyett csak itt ott tsatázik, hogy vissza vonulását el ne árúlja.

11 Mart. — 1814. A' Frantziák visszatarakodnak Soissonsba, ez N. B. parantsára hamarjában megerősítettik, hogy Mortier visszataratottathassa Blüchert még N. B. maga Chateau-Thierryn keresztül a' Seine felé sietne. De az Oroszok Gróf St. Triest alatt kiindulnak Chalonsból 's elfoglalják Rheimst. — 1815. Talleyrand tudósítja alattomban a' Bétsi Congressust, hogy Napoleon megérkezett Elbából Frantzia Országba. — 1828. Az Angol katonák elhagyják Portugalliát.

12 Mart. — 1242. Gyászos nap hazánkra nézve; a' töméntelen Tatár sokaság megsemmisíti Palatinusunk seregét, 's szélsébséggel ellepi honunkat. — 1799. A' Directorium hadat ízen Austriának. — 1814. Corbineau kiveri az Oroszokat Rheimsből, de ezek erősebben térnek vissza, 's a' Frantziák nagy veszteséggel hagyják el a' várost. Corbineau láthatatlanná lesz. Wellington megrakatja Bordeauxt, hol először kitűzik a' Királyi zászlót. — 1828. A' Petersburgban lévő Gárdák parantsot kapnak, hogy a' Török ellen induljanak.

Statistikai Jegyzés.

(Pest.) A' „Spiegel“ 20-k Febr. következő Statisztikai esméreteket közöl: „Pesten a' lakosok száma, a' katonaság, 's nagyobb részint a' Nemesség, Papság, az Universitásban tanuló ifjak és idegenek nélkül az 1832-diki felszámolás szerint 63,134 főre ment, azok között 31,323 férjfi, 's 31,811 aszszonyi személy. Ezek közzül laknak a' belső városban 13,281-en, az újvárosban 8185, A' Therézia városban 23,293, A' József városban 12,878 's a' Ferentz városban 5497-en. A' mi a' vallás-eleket illeti: római kathólikus van 52,572, prótestans 4208, görög nemegyesült 828, zsidó 5526. — 1832-k esztendőben született: 1385 fiú 's 1356 leány gyermek, összesen 2741-en, 99-el többen mint múlt' 1831-ben. Elhalt 3283 személy; 2508-al kevesebb, mint a' múlt 1831-k esztben (az akkor uralkodott Cholera miatt). Öszvekel (a' zsidókon kívül) 652 pár; 109-el több mint 1831-ben. A' meghóltak száma a' születettek számát 542-vel haladja felül; úgy látszik azomban, hogy az utóbbiak előadása, kivált a' Sídók részéről, igen tökéletlen, úgy hogy fel lehet tenni, hogy néhány száz gyermekkel több született. A' lakosok összes száma (a' katonasággal együtt) bizonyosan reá megy 80,000-re. Sokszorozzuk már most az elhaltak számát 25-el, — a' mint ez a' pesthez hasonló városokban, a' lakosok száma meghatározására nézve bizonyos bázisul szolgálhat — akkor a' kijött: 81,775-töt fog tenni. Meg kell jegyezni még is, hogy a' múlt esztendőben valamivel nagyobb volt a' halandóság, mint az azelőtti közönséges esztendőkben.

Ibrahim Basa,

A' „*New Montly Magazine*“ Ibrahim Basáról következendő character-vonást közöl: Ezen férfi egész Syriát meghódította, az á'siai félszigeten keresztül sebes léptekkel nyomúl majd minden ellentállás nélkül elébb elébb. Tsaknem fél századja már, hogy a' Wechabiták lázzadásokkal Muhamed hitét semmivé tenni törekedtek. Ezen egy tisztább hitvallásnak mérész 's tsaknem philosophusi sorsosi egyetlen egy Istent esmértek a' Proféta tekintete mellözésével. Kirabolták ezek a' nagy Meccai utazósereget; az ájtatos szarándokokat fogjaikká tevék; 's a' Szultán parantsolatinak terjesztöit, kik a' vallás 's kereskedés köz érdekeit támogaták, etiporták. A' Sultán tekintete Arábiában 's Syriában nagy ideig meg vólt tsonkúlva, a' győzedelmes eretnekek Égyiptomot fenyegették, 's a' Stambuli kints támadásaik miatt megfogyott. Végre ugyan ez az Ibrahim, fija az Égyiptomi V. Királynak, hogy ezen vészárnak elejét vegye, ajánlá szolgálatját. Egy, rendezhez nem szokott tsoportal nyomúla bé Arábia szívébe, megszabadította a' szent várost, öszvetörte tulajdon hazájokban a' Wechabitákat, 's Fejedelmeiket, minnekutánna a' békét legkeményebb feltételek alatt megkötötte, kezességül Cairóba vitte. Ezen szolgálatjáért Ibrahim Meccai 's Medinai Basának neveztetett ki; mely kineveztetés nékie minden többi török birodalmi Basák, sőt tulajdon atya felett is előséget ada. Ibrahim a' Wechabitákon nyert győzedelme után, Égyiptomban rendes sereget kezde európai lábra felállítani szoros rendszabások szerént. Toulonból a' legtanultabb hajó építő mestereket szolgálatjába fogadta, 's ez által Égyiptom mostani, annyira nevezetes tengeri hadierejének fundamentomát megvetette. A' Szultán

Görögországban meggyőzöttetvén, utóljára Egyiptomi vasallusához folyamodék segítségért. Ibrahim nem késett, seregével azonnal benyomúlt Móreába, hol ő, egy hatalmas flotta védelme alatt, olly szembe-tűnő előlépéseket tett, hogy tsak egyedül a Londoni egyesség 's ennek következése, a' Navarini ütközet szabadithatá meg Görög Országot azon fátumtól, hogy ismét a' török igája alá essék. Minket azomban hitelesen bizonyossá tettek arról, hogy Ibrahimnak nem volt szándéka Móreát ismét a' Szultánnak adni. Az egyesült Hatalmasságoknak az Egyiptomiakon vett győzedelme tsak kettőzteté Ibrahim törekedését, hazájába visszatérni. A' Porta zavarba jötte alkalmával Candia 's Cyprus, a' közép tenger legszebb szigetjei részire hajlottak. 1831-ben ősszel 90,000 emberből állott az Egyiptomi sereg kitanúlt gyalogsága, melly a' Szultán tanult gyalogságánál talám nem volt alábbvaló, lovassága pedig 10,000 emberből. A' Basának ezen káros hiúságát mindenki nevette, a' ki tsak Egyiptomról valamit tudhatott, gúnyolva az Egyiptomi hadi erő, népesség 's segédforrások között az eránytalanságot. De a' későbbi 1832-dik esztendőben Ibrahim egész Szíriát, 's tsak nem egész kis Ásiát meghódította, 's Konstantinápolyhoz közelebb van mint az Oroszok. Ibrahim nagy eszű ember, 's idejében a' legnagyobb hódító; kétség kívül rendkívül való talentumú, fortélyos 's erővel teljes, egyáltalában minden előítélet nélkül, minden ideát különös hírtelenséggel felfog, 's katonai nagyságát tettei hirdetik. Nagyra vágyása határtalan; az európai intézeteket különösen kedveili, de ezt okosan eltitkolja, nehogy ez által a' muhamedánusok érzéseit 's előítéleteit megsértse. Születése felől azt rebesgetik *), hogy ő az Egyiptomi Ba-

*) „Histoire de la régénération de l' Egypte“ Planat.

sának nem valóságos hanem csak fogadott fia volna; de ez kétséges; azomban Ibrahim 's úgy nevezett atya közt a' legnagyobb bizodalom uralkodik. Ő rabja a' testi gyönyörűségeknek; 's ebbeli kórsága határtalan, annyira, hogy bár életének legjobb esztendeit alig érte el, mégis ezen rendkívülvaló indulatossága, rövid élet-tartósságot ígér; 's egy olly embert árúl el, a' ki tartós nagy tettek ki vitelére tehetetlen, 's kit a' puhaság legyőz. Érzései európaiak, élet módja pompás, ellenben attyáé egyszerű miúnt öltözete, de annyival fényesebb testörzöié. Ő mindég társaságban van, 's minden lelkes idegen társaságát keresi. Fő tanácsosa Osman Bey, frantzia Renegat, 's nagy talentomú férjfi. Ez előtt húsz esztendővel azzal mulatta magát, hogy palotája ablakából a' Nilusról visszatérő víz-hordók hátán lévő tömlőkre puskázott. Ibrahim felette jó puskás lévén, lövés gyakorlatinak többnyire tsak a' vólt a' következése, hogy a' szegény víz hordókat napimunkájok nyereségétől megfosztotta, néha azomban víz helyett vér is folyt, de akkor még jobban érzé Egyiptom a' despotismust. Tudva van, hogy az öreg Egyiptomi Basa 's fia, az európai intézetekhez való ragaszkodásból, alattvalóikat két kamarával valóban megajándékozták, mellyek a' levánták beszédjén Alto Parlamentó 's Basso Parlamentó-nak neveztetnek. Ezen gyűlések Cairóban tartatnak, 's a' Rendek a' városok kormányozóitól választatnak, kik a' Basa parantsolatja szerint két két betsületes 's okos embert küldenek a' fővárosba. Az Alto Parlamentó tagjainak van jussok minden sinór mértékeket tanácskozás alá venni; de az Basso Parlamentó tagjainak tsupán kérelem leveleket lehet bényújtani. Ő Felségek ugyan kevés befolyást engednek a' Parlamentumoknak, de azért nagy udvarissággal bánnak velek. Az öreg Basa különösen

kevély ezen intézethe; 's ezen tikkely írója többször hallá magát Mehemed Alit ki közép nagyságú 's 60 esztendőnél idősb öreg, mejjére lefüggő hoszszú ősz szakállal, azzal ditsekedni, hogy néki szinte úgy Parlamentuma van mint az Angol Királynak.

A c r o s t i c h o n .

The Age nevü Angoly folyó írásban e' következő Acrostichon találtatik, mellyről azt mondják, hogy akkor készítettett volna, midőn Bonaparte familiájával együtt a' hatalom' legfőbb poltzán állott, 's ha ez igaz, valósággal bétellyesedett jövendölést foglal magában:

N-apoleon (a' Frantziák királya).
 I-osephus (Spanyol Király).
 H-ieronimus (Westpháliai Király).
 I-oachimus (Nápolyi Király).
 L-udovicus (Hollandiai Király).

K ü l ö n f é l é k .

Valamelly irtóztató recensens egykor azt mondá, hogy ő ditsőséget, 's tiszteletet osztogat: „az igaz“, felele egy jelenlévő, még pedig bőven, úgy hogy azokból uraságnak majd semmi sem marad.

Egy fősvény avval fenyegeté az inassát, hogy bézárátja: „de tsak ne a' pénzes ládájába Tens Ur! felele az inas, mert abból a' világ végéig sem szabadulnék ki.“

Egy urats, ki tsekély tudományairól igen szeretett beszélni, minap G... Professort ekkép szóllítá meg: „Édes kedves Professor Uram, hogyan hálálhatom

meg sok jótéteményeit; minden tudományomat Professor Urnak köszönhetem!“ „„Jaj! felele emez, ne emlegesse az Ur ezeket a' tsekélyégeket.““

Az ifjabb Dionysius egykor Spártában az ugy neveztetett fekete spártai levessel megvendégeltetett. A' kényesen nevelt fiú kinyilatkoztatta, hogy néki ez az étel nem tetszik. „Hiszem bizony — szólla egy Spártai — mert a' legjobb fűszerszám hibázik“ 's mitsoda ez? kérdé Dionysius — „a' munka, az éhség, 's a' szomjuság“ felele a' Spártai.

Valaki azt mondá az orvoslást tanulók felől: hogy az első három esztendőben minden betegséget meggyógyítanak, a' negyedikben kételkednek, az ötödikben látják, hogy semmit sem tudnak, 's tsak akkor kezdenek el valamit tanulni.

A' kutya és a' matska.

Nézd, nézd kenyeres pajtás — inte az útsza' ajtóban fekvő kuvasz, a' körülötte sompolygó egér-despotához — amott tzaamog egy tehén, a' kerítés felé tart, tsak megugratom, hogy kinn átsorgó gazdámól hűségem kibőfögéséért dítseretet, 's majd vatsorakor, egy két jó falatot is érdemeljek, — mert látod így élük a' mai világot. — Az Udvar-ör a' házhoz tartozó Tölgyest szokott hévvel támadja meg, mellyen a' gazda uratsos boszszonkodásra gerjed, 's a' lompos ebet nála lévő tzelőkéjével ugyan tsak böltsen meginti. — Katzagma katzagta a' potzik-vadász a' vonítva neki iramodottat.

A' Nagyok fávörát úton út félén hajhászó kis lelkűek, tanulhatnak ebem példáján.

A' szép jelenés.

Ha a' szépséget a' szenvedés pillantatiban nem látád, úgy a' szépséget még soha sem láttad, 's ha az örömet szép ábrázaton nem látád: soha sem láttad az örömet.

A p h o r i s m á k.

— A' Férfiak okok után ítélnek, az aszszonyok ítéletét szeretetek határozza meg; a' hol ő nem szeret, már ott az aszszony kimondta ítéletét.

— Annak ki az emberekkel békén akar élni, előre el kell készülvén lenni, sok ostobaságokat tsendesesen hallgatni.

— A' közönséges emberek a' Történetekben' múltat olvasnak, az okosok jövődöt.

— Gyengeségi érzékünk az annya minden bohóságának.

— A' böltsek közt valamely láthatatlan lelki öszveköttetés van, igazi vérség, 's e' tselekszi azt, hogy ők egymást a' távolban is esmerik 's szeretik.

— Az ebek és hizelkedők, szerfeletti nyájaskodásaik által tulajdon urokat sokszor annyira be mottsokozzák, hogy ez utoljára is kéntelen lábokra hágni.

— A' ki ön betséről meg tud felejtkezni, annak nints esze.

R e j t e t t s z ó.

Első hármá szokott hoszszann a' tóba' teremni,
Szarvas marhákat teszen a' vég öt jegye; vágd el
Hátúrol négyét, 's ékezd a' második Á—ját
Óltözetül szolgál; az egész szó plánta, de mérge.

Megfejtés a' 20. számban: Fűrész.